

Κέντρο Μέρμηνας
Οικογένειας και Παιδιού

Εθνικό Κέντρο
Κοινωνικών Ερευνών

Σύνδεσμος για τα
Δικαιώματα της
Γυναίκας

Πανεπιστήμιο της Ισλανδίας
Ινστιτούτο Κοινωνικών
Επιστημών

Οικονομική κρίση: Αλλαγές στην οικογένεια και στην αγορά εργασίας στην Ελλάδα

Λάουρα Μαράτου-Αλιπράντη

Οικονομική ύφεση και οικονομική κρίση

Η οικονομική ύφεση, η οικονομική κρίση είναι μια κατάσταση σε συνεχή εξέλιξη, που επιδρά σε πολλά επίπεδα των κοινωνιών, διαμορφώνει και επιβάλλει νέους τα κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα με συχνά δυσμενείς επιπτώσεις στην ευημερία των πολιτών, στις οικογενειακές συμπεριφορές, στις οικογενειακές ανταλλαγές και εργασίες φροντίδας μεταξύ των μελών της οικογένειας και ως εκ τούτου απειλεί τη συνοχή της κοινωνίας ενώ συγχρόνως συντελεί στην επιδείνωση της κοινωνικής πόλωσης.

Αλλαγές στην οικογένεια και στην απασχόληση στην Ελλάδα

- Μεταβολές στη δομή της οικογένειας, στις οικογενειακές πρακτικές φροντίδας προς τα εξαρτημένα μέλη της οικογένειας, στα μοντέλα οικογένειας.
- Μεταβολές στην απασχόληση και γενικότερα στη λειτουργία της αγοράς εργασίας, στην ανεργία, στα ποσοστά φτώχειας, στα εισοδήματα κλπ

Παρούσα εισήγηση:

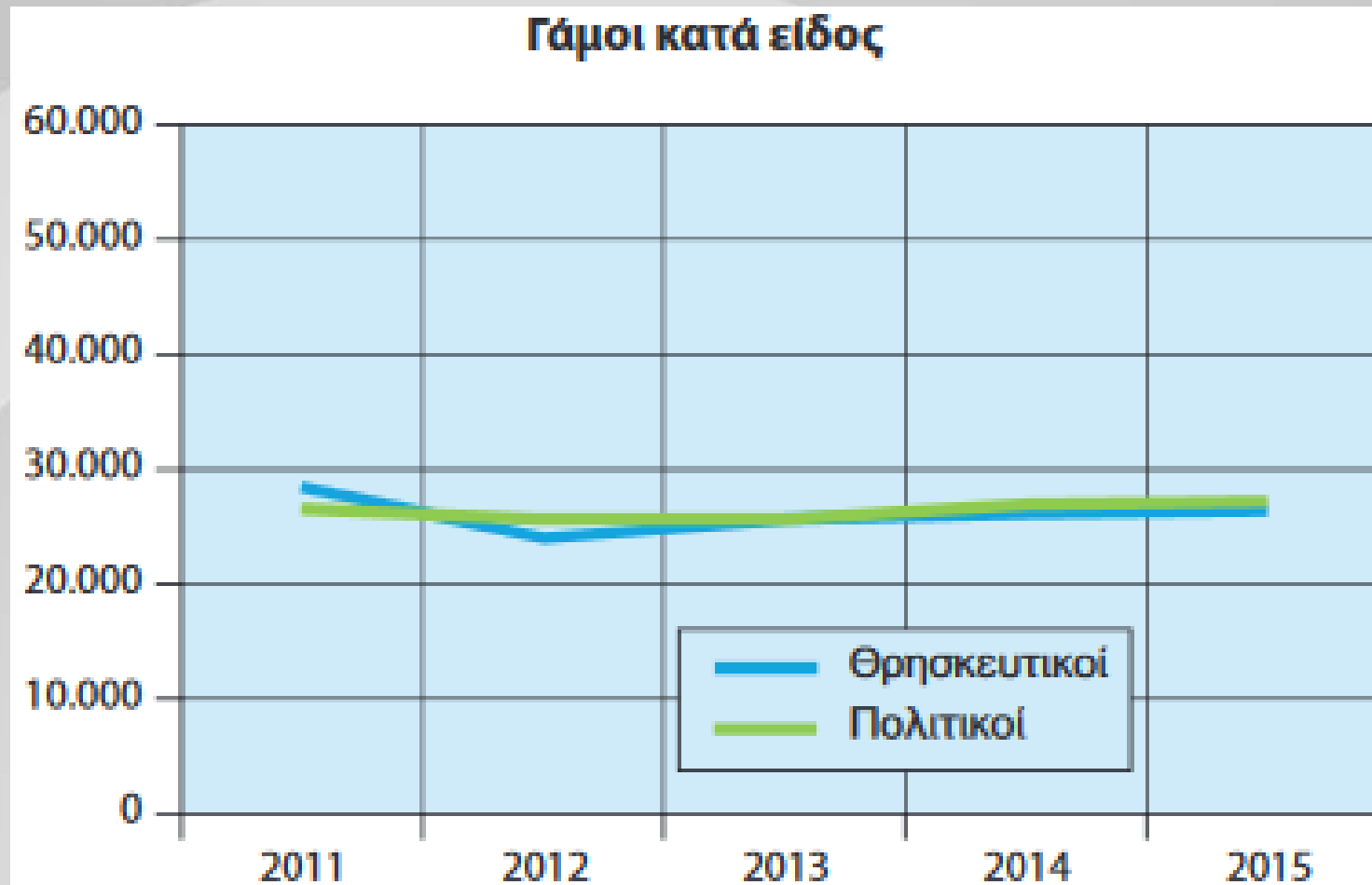
- Σύντομη επισκόπηση των μεταβολών που παρατηρούνται στο πλαίσιο της οικογενειακής ομάδας εξαιτίας της κρίσης. Δημογραφικές τάσεις στις οικογενειακές συμπεριφορές (γάμοι, γεννήσεις, διαζύγια κλπ), στα μοντέλα οικογένειας και στις έμφυλες διαφοροποιήσεις που παρατηρούνται στην αγορά εργασίας.
- Διερεύνηση της σχέσης «συμφιλίωση ή εξισορρόπηση της επαγγελματικής και οικογενειακής/ιδιωτικής ζωής».

Πίνακας 1. Αριθμός Γάμων ανάλογα με τον τύπο, 2003-2014

Έτος	Γάμοι	Θρησκευτικοί	Πολιτικοί	Σύμφωνο Συμβίωσης
2003	61.081	47.871	13.210	
2004	51.377	37.496	13.881	
2005	61.043	43.601	17.442	
2006	57.802	39.579	18.223	
2007	61.377	40.734	20.643	
2008	53.500	32.380	21.120	
2009	59.212	34.375	24.837	161
2010	56.338	30.327	26.011	180
2011	55.099	28.472	26.627	185
2012	49.710	23.980	25.730	314
2013	51.256	25.624	25.632	581
2014	53.105	26.190	26.915	1.573

ΛΣΤΑΤ, 2015

Γάμοι κατά είδος, 2011-2015

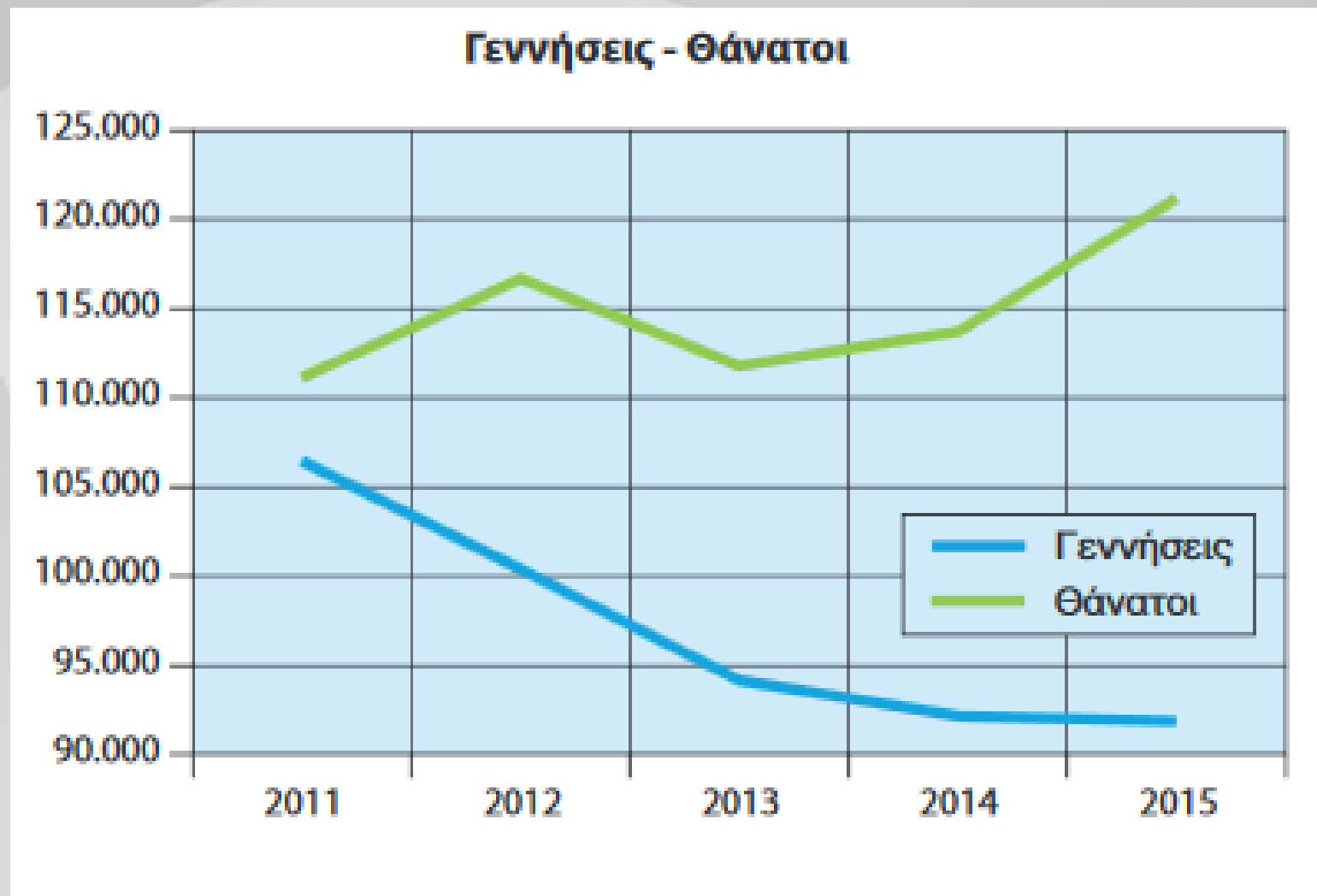
Πίνακας 3. Διαζύγια και % στους τελούμενους γάμους, 2003-2014

Έτος	Διαζύγια	% στους γάμους
2003	12.033	19,7
2004	12.307	24,0
2005	13.494	22,1
2006	13.218	22,9
2007	12.994	21,2
2008	13.163	24,6
2009	13.607	22,9
2010	13.275	23,6
2011	12.705	23,1
2012	14.880	30,2
2013	16.717	32,6
2014	-	-

Πίνακας 2. Γεννήσεις, % εκτός γάμου και μέση ηλικία μητέρας, 2003-2014

Έτος	Γεννήσεις	% εκτός γάμου	Ηλικία Μητέρας
2003	104.420	4,9	29,50
2004	105.655	5,1	29,72
2005	107.545	5,4	29,91
2006	112.042	5,8	29,94
2007	111.926	5,9	30,07
2008	118.302	6,6	30,16
2009	117.933	7,3	30,32
2010	114.766	7,3	30,39
2011	106.428	7,4	30,49
2012	100.371	7,6	30,68
2013	94.174	6,7	30,90
2014	92.149	7,8	30,97

Γεννήσεις, Θάνατοι 2011-2015

Γράφημα 5: Ελλάδα, μέσος αριθμός παιδιών /γυναίκα (ΣΔΓ) και μέση ηλικία στην τεκνογονία και στο 1^ο παιδί (1960 – 2013)

Τύπος οικογένειας	Αριθμός	%
Παντρεμένα ζευγάρια χωρίς παιδιά	913.279	30,22
Παντρεμένα ζευγάρια με παιδι-ά	1.570.422	52,00
Συμβιούντες χωρίς παιδιά	61.630	2,00
Συμβιούντες με παιδι-ά	12.319	0,38
Πατέρας με με παιδι-ά	74.438	2,50
Μητέρα με παιδι-ά	389.337	12,90
ΣΥΝΟΛΟ	3.021.425	100,00

Πίνακας 5. Αναλογία (%) ενήλικων νέων 18-34 χρόνων, που ζουν με τους γονείς τους (2009-2014), ΕΕ-27, ΕΕ-18 και Ελλάδα

Χώρα	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ΕΕ-27	47,6	47,5	48	47,9	47,8	47,9
ΕΕ-18	47,1	46,7	47,2	47,9	48,2	48,7
Ελλάδα	59,8	59,6	60,7	61,7	62,3	63,5

Διαπιστώσεις

- Η οικονομική κρίση συνδέεται με κάποιες από τις τάσεις σχετικά με τη δημιουργία και τη διάλυση της οικογένειας.
- Η κοινωνική/ θεσμική αναγνώριση της συμβίωσης χωρίς γάμο, συμβάλλει στην αύξηση αυτής της επιλογής.
- Η συζυγική ομάδα σήμερα είναι πιο αβέβαιη και πιο εύθραυστη ενώ ο χωρισμός και η ρήξη είναι πλέον συνήθη φαινόμενα.
- Οι νέοι και οι νέες αντιμετωπίζουν πλέον με διαφορετικό τρόπο τα θέματα γάμου, συμβίωσης και συντροφικότητας.

Μεταβολές στην οικογένεια

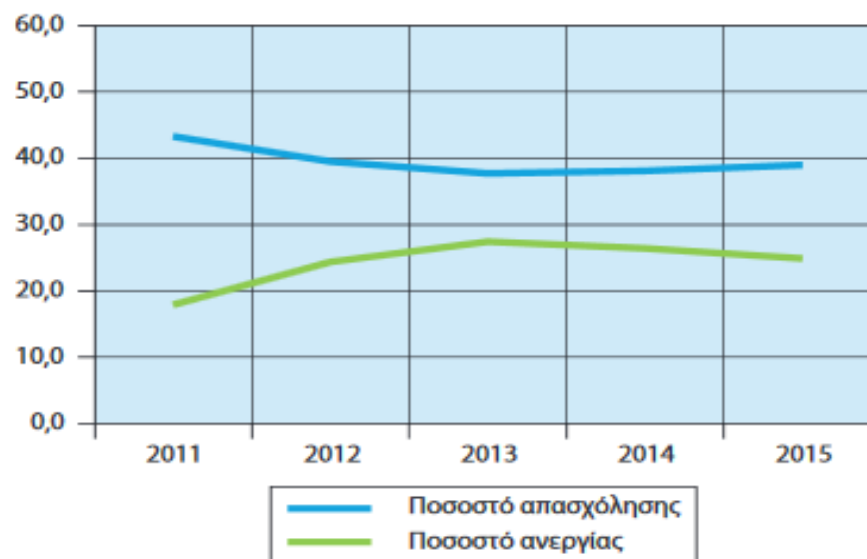
- Μείωση των τελούμενων γάμων
- Αύξηση του συμφώνου συμβίωσης
- Νέα σχήματα: Μονογονεϊκές οικογένειες
- Μείωση των γεννήσεων.
- Καθυστέρηση στην τεκνογονία.
- Μικρή αύξηση της εκτός γάμου μητρότητας.
- Συχνότερο διαζύγιο.
- Καθυστερημένη ανεξαρτητοποίηση των νέων

1. Πληθυσμός ηλικίας 15 ετών και άνω, κατά κατάσταση απασχόλησης, 2011 - 2015

Χιλιάδες	2011	2012	2013	2014	2015
Απασχολούμενοι	4.054,4	3.695,0	3.513,2	3.536,2	3.610,7
Άνεργοι	881,8	1.195,1	1.330,4	1.274,4	1.196,9
Μη οικονομικά ενεργοί	4.436,7	4.454,7	4.466,0	4.471,5	4.438,9
Ποσοστό απασχόλησης ⁽¹⁾	43,3	39,5	37,7	38,1	39,0
Ποσοστό ανεργίας	17,9	24,4	27,5	26,5	24,9

(1) Το ποσοστό απασχόλησης είναι το ποσοστό των απασχολουμένων επί του συνολικού πληθυσμού.

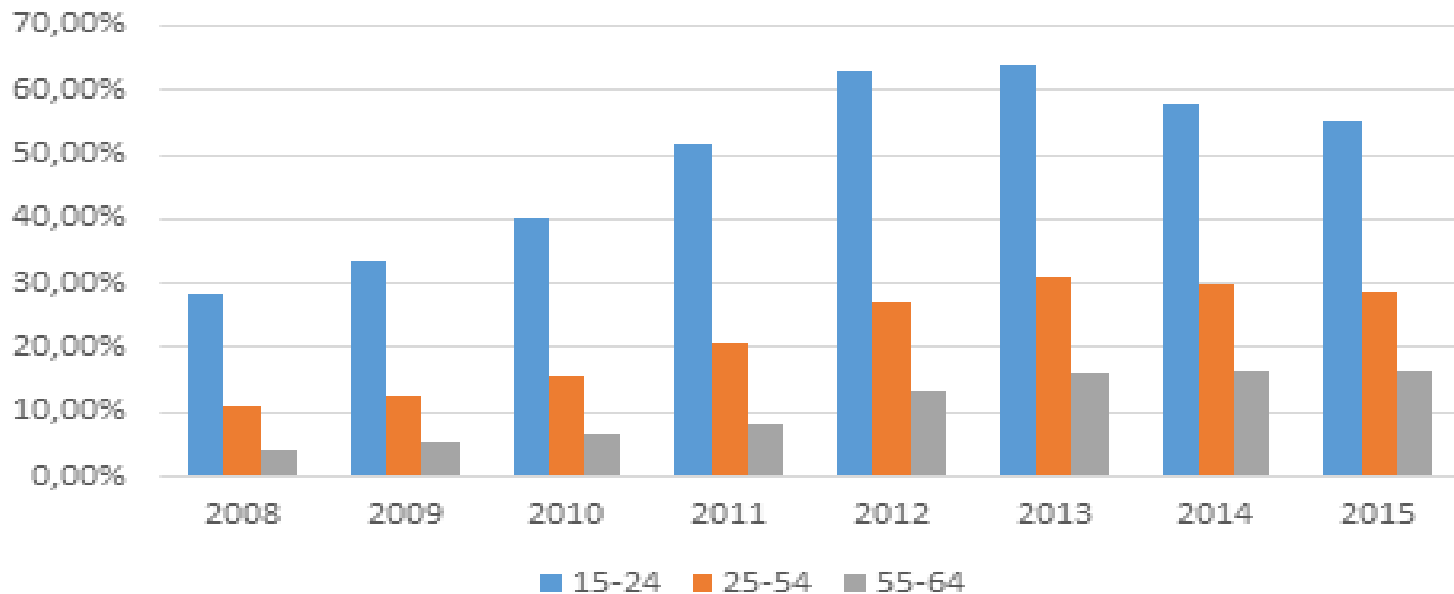
Ποσοστό απασχόλησης και ανεργίας

Εξέλιξη της Ανεργίας, Γυναίκες, 2008-2015

	ηλικία	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	15-24	28,40%	33,30%	40,30%	51,50%	63,10%	63,80%	58,10%	55,00%
	25-54	10,90%	12,40%	15,60%	20,60%	27,20%	30,90%	29,80%	28,70%
	55-64	4,00%	5,50%	6,50%	8,10%	13,10%	15,90%	16,40%	16,50%

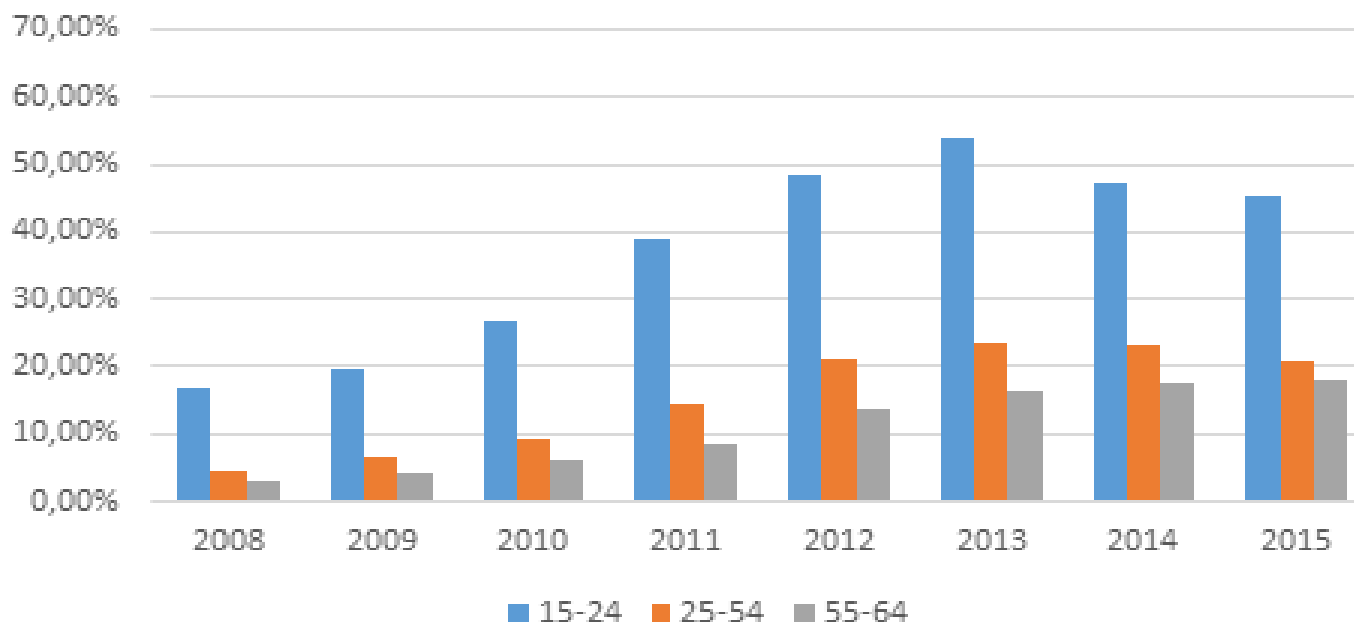
Εξέλιξη ανεργίας (ΓΥΝΑΙΚΕΣ)

Εξέλιξη της ανεργίας, ΑΝΔΡΕΣ 2008-2015

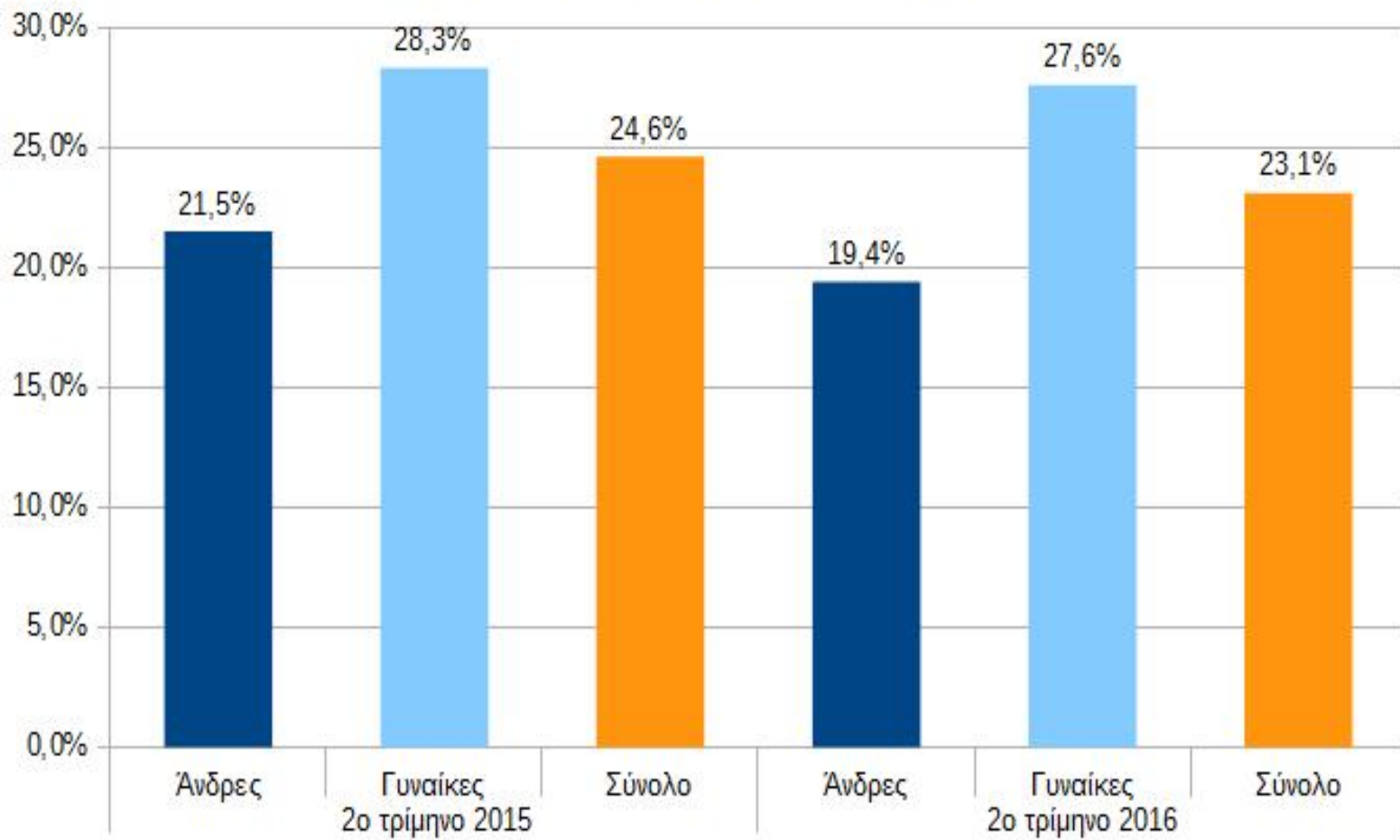
	Ηλικία	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ΑΝΔΡΕΣ	15-24	16,90%	19,50%	26,90%	38,90%	48,50%	53,80%	47,40%	45,20%
	25-54	4,60%	6,50%	9,50%	14,60%	21,00%	23,70%	23,00%	20,90%
	55-64	2,90%	4,10%	6,10%	8,60%	13,70%	16,40%	17,70%	18,20%

Εξέλιξη ανεργίας (ΑΝΔΡΕΣ)

Ανεργία –Σύνολο και κατά φύλο, 2015-2016

Ανεργία (%), κατά φύλο - Σύνολο ηλικιών

Ανεργία κατά φύλο και ομάδες ηλικιών, 2015-2016

Ανεργία (%), κατά φύλο και ομάδες ηλικιών

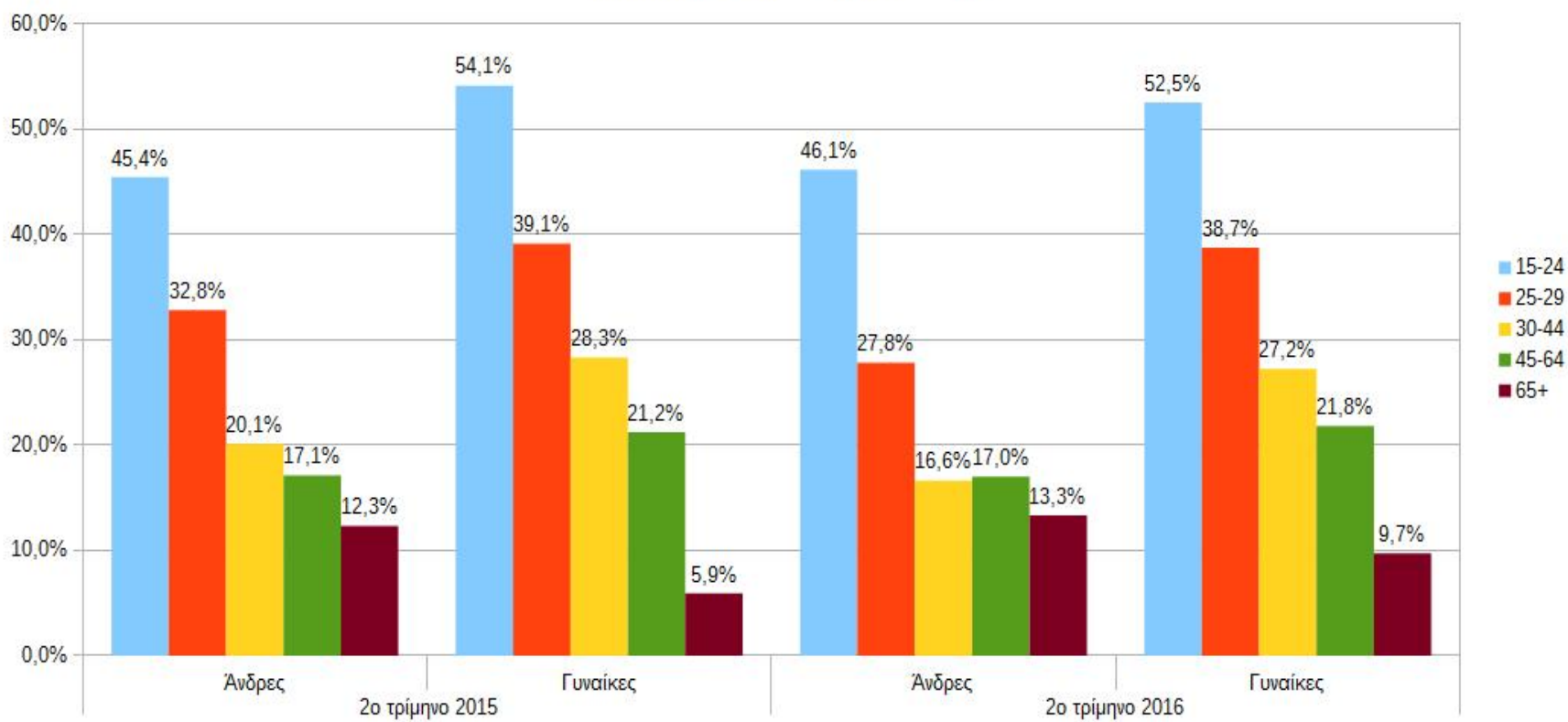
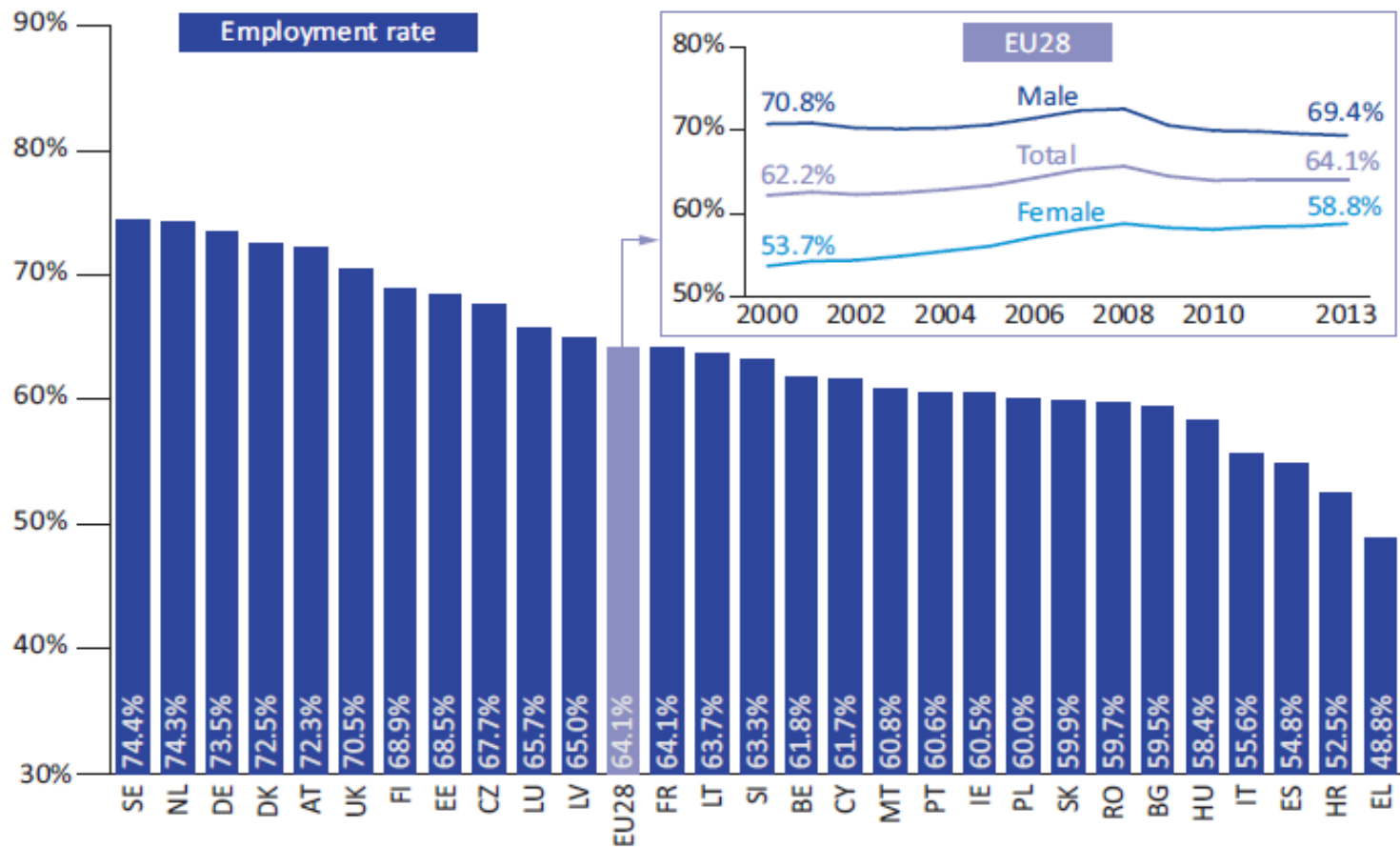
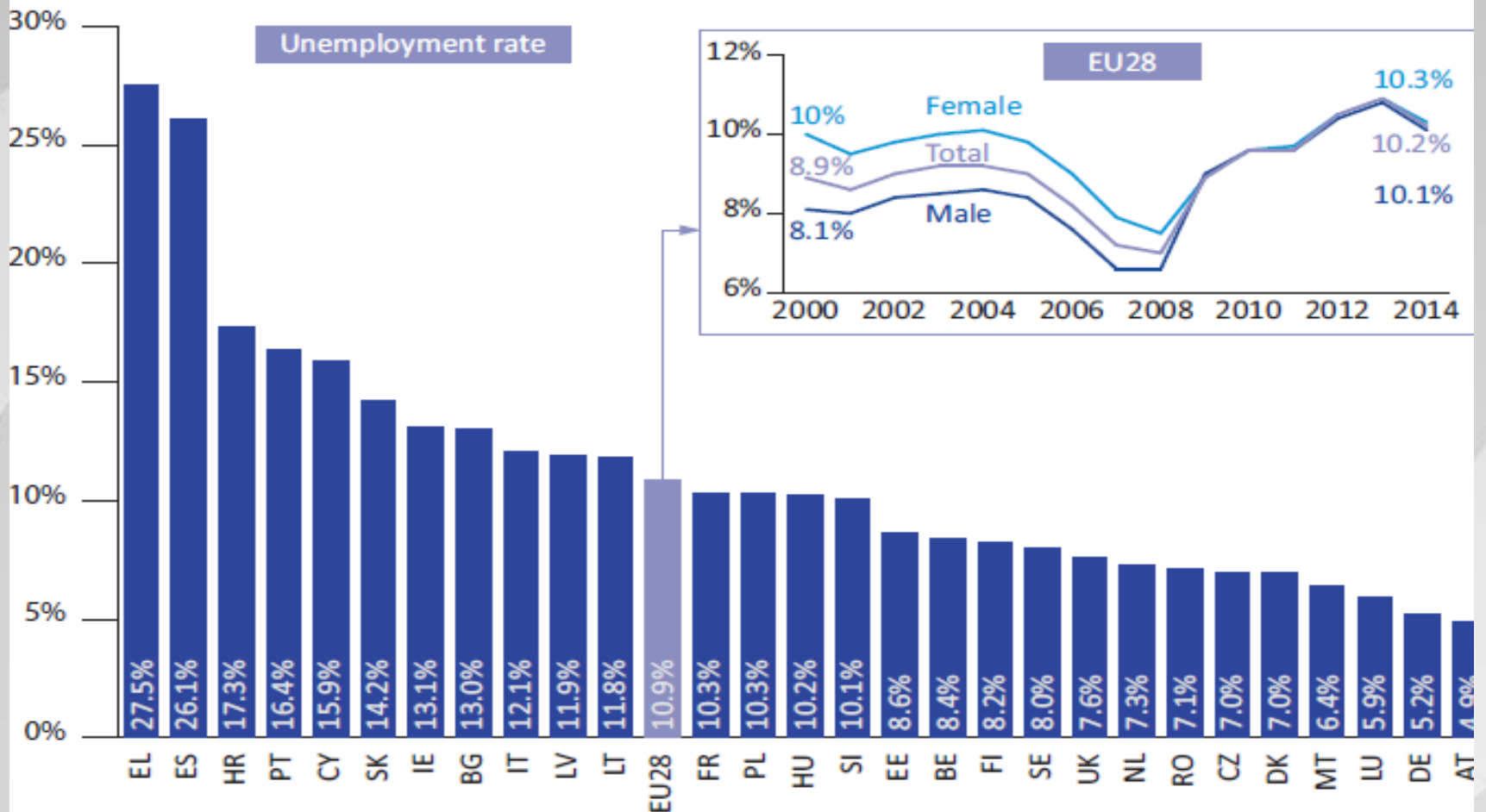

Figure 6 – EU28 employment rate (2013)

Data source: Eurostat.

Figure 5 – EU28 unemployment rate (2013)

Data source: Eurostat.

Πίνακας. Συνέπειες της κρίσης στο οικογενειακό μοντέλο και τον κατά φύλο καταμερισμό της αμειβόμενης εργασίας στην Ελλάδα, 2008-2014
(Ζευγάρια με τουλάχιστον ένα παιδί κάτω των 18 χρόνων).

Μοντέλα οικογένειας	2008 Β' τρίμηνο	2014 β' τρίμηνο
Και ο άνδρας και η γυναίκα εργάζεται (δυο κουβαλητές)	55,2	44,1
Ο άνδρας με πλήρη απασχόληση, η γυναίκα με πλήρη	48,6	37,8
Ο άνδρας με πλήρη απασχόληση, η γυναίκα με μερική	5,7	4,5
Ο άνδρας με μερική απασχόληση, η γυναίκα με πλήρη/μερική	0,9	1,8
Ο άνδρας με απασχόληση, η γυναίκα δεν εργάζεται (ο άνδρας κουβαλητής)	40,3	37,3
Ο άνδρας με πλήρη απασχόληση, η γυναίκα μη ενεργή	34,4	22,6
Ο άνδρας με πλήρη απασχόληση, η γυναίκα άνεργη	5,7	12,8
Ο άνδρας με μερική απασχόληση, η γυναίκα δεν εργάζεται	0,2	1,9
Η γυναίκα εργάζεται, ο άνδρας δεν εργάζεται (γυναίκα κουβαλήτρια)	2,5	8,6
Η γυναίκα με πλήρη απασχόληση, ο άνδρας δεν εργάζεται	2,0	7,1
Η γυναίκα με μερική απασχόληση, ο άνδρας δεν εργάζεται	0,5	1,5
Ούτε ο άνδρας ούτε η γυναίκα εργάζονται (νοικοκυριά χωρίς εργαζόμενο)	2,5	10,0
Σύνολο	100,0	100,0

- Οι αλλαγές στην απασχόληση και η μεγάλη αύξηση των ανέργων γυναικών και ανδρών διαφοροποιούν τα μοντέλα οικογένειας.
- Λιγότερες οικογένειες με παιδιά κάτω των 18 χρόνων είναι «οικογένειες διπλού εισοδήματος».
- Σε περισσότερα νοικοκυριά η γυναίκα είναι «κουβαλήτρια»
- Ο περιορισμός των κοινωνικών παροχών στο ζήτημα της εξισορρόπησης της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής ενισχύει τις παραδοσιακές πρακτικές.
- Τα παραδοσιακά πρότυπα σχετικά με την κατανομή των εργασιών στην ιδιωτική σφαίρα ανάμεσα στους συντρόφους/ συζύγους φαίνεται να υπερισχύουν.

Ευχαριστώ πολύ

Κέντρο Μέριμνας
Οικογένειας και Παιδιού

Εθνικό Κέντρο
Κοινωνικών Ερευνών

Σύνδεσμος για τα
Δικαιώματα της
Γυναίκας

Πανεπιστήμιο της Ισλανδίας
Ινστιτούτο Κοινωνικών
Επιστημών